

Синтез мистецтв – це органічне з'єднання різних видів мистецтва та створення на основі їхніх компонентів якісно нового художнього явища.

З моменту свого виникнення мистецтво споконвічно було синкретичним. Але в різні епохи синтез мистецтв виявляв себе по-різному.

В епоху Готики та Ренесансу взаємодіяли просторові види мистецтв (скульптура – архітектура – живопис). У XVII столітті утворився широкий синтез просторових і часових (музика, поезія) мистецтв при панівному значенні музики. В епоху романтизму проблема синтезу мистецтв знаходить новий сенс, який був пов'язаний з уявленнями про гармонійний розвиток людини.

З величезною силою тяжіння до взаємозбагачення різних культур позначилося в Росії. Найважливішим напрямком в російській естетиці та мистецтві початку XX століття стало прагнення до здійснення загального синтезу мистецтв і перетворенню мистецтва в деяке всесвітнє соборне дійство, у життєтворчість, покликану змінити світ. Ці ідеї знайшли відображення в творчості А. Белого, О. Скрибіна, Вол. Соловйова та ін.

Сучасна теорія синтезу мистецтв розкриває принципи класифікації численних видів з'єднань різних художніх стихій, а також науково обгрунтовує закономірності цих з'єднань.

Відомо, що кожне мистецтво, в принципі, самостійне, але разом з тим кожний вид мистецтва потребує допомоги інших видів мистецтва, тому що можливості відображення дійсності в одного вида мистецтва обмежені. Тому в розвитку художньої культури тенденція до індивідуалізації мистецтв постійно доповнюється тенденцією до взаємовпливу та синтезу мистецтв.

Найбільш тісно пов'язані музика й образотворче мистецтво. Їх зближує наявність таких загальних властивостей, як колорит і ритм. А завдяки ідеї програмності, яку висунули композитори-романтики, музична зображальність вже була усвідомлена як мальовничий початок у музиці. У XX столітті вже не стільки живопис впливав на музику, скільки музика впливала на живопис.

Особливе місце в розвитку музикальності образотворчого мистецтва посідає відомий литовський митець Чюрльоніс, який був одночасно живописцем, поетом і композитором. Його картини – це не стільки мальовничі втілення музики, скільки музичні асоціації, що виникають на ґрунті образотворчого образу.

Яскравим представником в абстракціонізмі по праву вважається В.Кандінський. Він мріяв про синтез свого живопису з музикою і

танцем. Кандінський одним з перших художників прийшов до ідеї, що при синтезі не повинно бути дублювання, що синтез повинний народжувати нову якість.

З боку музики до цієї ж ідеї прийшов російський композитор О.Скрибін. Як відомо, мрією геніального музиканта було створення грандіозного художнього твору – “Містерії”, що синтезує в собі всі уявлені види мистецтва. В “Містерії” повинні були об'єднатися не тільки музика і поезія, але і драма, і танець, і живопис, і архітектура, і всі інші – уже забуті чи ще не народжені мистецтва. Експеримент щодо створення одного з них – світломузики – зробив ім'я Скрибіна відомим навіть не музикантам.

Синтез простору та часу, образотворчої та виразної предметної конкретності виявив себе в театрі, кіно та телебаченні. Але синтез в кожній з цих форм є специфічним. Його специфіка визначається первісною сутністю цих видів художньої практики.

Окремі види художньої творчості не існують сьогодні ізольовано один від одного. Постійно розширюється художня сфера, що виражається в появі нових синтетичних жанрів, таких як світломузика, кольорово-музичні фільми, художнє конструювання, комп'ютерна графіка тощо.

## СТАНОВЛЕННЯ ГУМАНІЗМУ НА УКРАЇНІ

Ю.С.Сабадаш

Проблема людини, гуманізму в наші дні утворює своєрідний епіцентр усіх філософських міркувань. Виникнувши ще в античні часи, філософська гуманістика – вчення про смислотворювальні аспекти людського життя, сенс існування особистості – перетворилася на одну з основних течій світової філософії. Історія філософського гуманізму знає свої злети і занепади. Ця історія, зокрема, показує, що актуалізація гуманістичних ідей спостерігається у переломні стани історичного поступу. Саме такою виявилася остання третина XX ст. і початок XXI ст. в Україні. Саме тому, на думку автора, є актуальним зараз розгляд історії становлення гуманізму на Україні.

Тему Відродження і ренесансного гуманізму в Україні торкаються ряд авторів. Пальма першості належить І.М.Голенішеву-Кутузову, який у своїй праці обгрунтував правомірність включення України в європейський ренесансний контекст. Дослідження

Д.С.Наливайка додало переконливості факту існування українського Відродження. Тих чи інших аспектів ренесансного гуманізму торкалися у своїх працях також Я.Д.Ісаєвич, А.І.Пашук, В.О.Овсійчук, П.М.Кралюк, П.М.Сас, Наталя Пилип'юк.

Комплексне вивчення проблеми Відродження в Україні в її історико-філософському аспекті (з опрацюванням різномовних пам'яток XV – поч. XVII ст. і їх перекладом на сучасну українську мову) було започатковано в Інституті філософії НАН України групою вчених під керівництвом В.М.Нічик і триває донині не тільки в Києві, а й у Львові. Окремими питаннями українського ренесансного гуманізму займалися такі представники цієї групи, як В.М.Нічик, М.В.Кашуба, М.Д.Циганок, В.Литвинов.

Зачинателями гуманістичної культури в Україні і найвизначнішими гуманістами другої половини XV – поч. XVII ст. стали такі поети, письменники, теологи і вчені: Григорій Саноцький (Гжегош із Санока) (1406-1477), Юрій Дрогобич (Котермак) (бл.1450-1494), Павло Кросненський (Русин із Кросна) (бл.1470-1517), Лукаш із Нового Міста (пом.бл.1542), Станіслав Оріховський-Роксолан (1513-1566), Йосип Верещинський (1532-1598), Севастьян Кленович Фабіан (бл.1545-1602), Шомон Шимонович (Симон Симонід) (1558-1629), Симон Пекалід (Пенкальський) (бл. 1567- після 1601), Іван Домбровський (кінець XVI – поч. XVII ст.), Лаврентій Зизаній Тустановський (пом. після 1634), Стефан Зизаній (пом.до 1621), Дем'ян Наливайко (пом.1627), Мелетій Смотрицький (бл.1577-1633), Кирило Транквіліон-Старовецький (пом.1646), Хома Євлевич (поч. XVII ст.), Йов Борецький (пом.1631), Касіян Сакович (бл.1578-1647).

Майже всі вони після здобуття вищої освіти у західноєвропейських навчальних закладах діяли на українських теренах, а також у так званому Руському воеводстві, до якого, крім багатьох західноукраїнських міст, належали нині польські міста: Перемишль, Холм, Ярослав, Нове Місто, Ряшів, Санок. Ці міста щонайменше до початку XVIII ст. навіть в офіційних польських документах польськими не вважалися.

До українських гуманістів XV – XVI ст. відносимо передусім тих, хто сам усвідомлював себе українцем, наголошував на цьому. Конфесійні чи мовні ознаки при цьому не мають суттєвого значення. Всі згадані гуманісти усвідомлювали свою національну приналежність і дбали про рідну культуру незалежно від місця їхньої діяльності.

Окрім гуманістів, названих вище, тенденції ренесансного гуманізму простежуються у творах ректора ліцею у Перемишлі, згодом Львівської школи, а пізніше професора Краківського університету

Григорія Чуй-Русина із Самбора (бл.1523-1573), професора курсу риторики й поезики у Краківському університеті Георгія Тичинського Рутенця (середина XVI ст.), професора і ректора Краківської академії Івана Туробінського Рутенця (1511-1575) та ін.

Прихильність до реформаційних ідей у той час в Україні виявляли Станіслав Оріховський, Василь Суразький, Клірик Острозький, Герасим Смотрицький, Христофор Філалет, Іван Вишенський, Йов Княгиницький, Стефан і Лаврентій Зизанії, Юрій Немирич, Петро Могила.

Риси барокового стилю помітні вже у творах таких українських діячів розглянутого періоду, як Іван Вишенський, Мелетій Смотрицький, Касіян Сакович, Віталій з Дубна. З відкриттям Києво-Могилянської академії бароко забувало пишним цвітом і тривалий час визначало не лише особливості художнього стилю більшості українських письменників і митців, а також специфіку філософського мислення в XVII-XVIII ст.

#### ЕСТЕТИЧНА КАТЕГОРІЯ “ВВІДЧУТТЄВОСТІ” (ДО ПРОБЛЕМИ СПРИЙНЯТТЯ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ДІТЬМИ З ВАДАМИ)

О.В. Попович

Характерною рисою теоретичної мислі минулого століття є зацікавлений рух назустріч одне одному культурології та мистецтвознавства. Здійснене на цьому помежів'ї осмислення дозволило нам вдатися до спроби розв'язання проблеми життєдіяльності естетичної категорії “ввідчуттєвості” на матеріалі сприйняття художнього тексту аномальними дітьми.

Відомо, що вплив витвору мистецтва залежить не лише від властивостей уже готового художнього тексту, але й від характеру його сприйняття. Численність інтерпретацій твору мистецтва повсякчас загострює питання про те, яку роль відіграють об'єктивні і суб'єктивні чинники в процесі художнього сприйняття, якою мірою сама мистецька тканина стає джерелом смислонародження, і наскільки сам реципієнт (читач, глядач, слухач) насичує додатковими смислами сприйняття.

Однією з перших психологічних теорій, спеціально присвячених вивченню процесу художнього сприйняття, стала теорія “ввідчуттєвості”, розроблена німецьким психологом і естетиком

94  
237

Свадана 102

94

237

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ УКРАИНЫ  
ДНУВСЬКИЙ ГОСУДАРСТВЕННИЙ ТЕХНІЧЕСКИЙ УНІВЕРСИТЕТ



## **X РЕГИОНАЛЬНАЯ НАУЧНАЯ И НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ**

### **ТЕЗИСЫ ДОКЛАДОВ**

**Том 1- факультеты: информационных технологий, сварочный, механико-машиностроительный, инженерно-педагогический, транспортных технологий, гуманитарный**

ЖК

**21-22 апреля, 2003 г.  
г. Марнуполь**

94.3  
p 37

УДК 947(C254)

X региональная научная и научно-техническая конференция: Сб. тезисов докладов в 2 т. – Мариуполь: ПГТУ, 2003. -

Опубликованы результаты теоретических и экспериментальных исследований и разработок ученых, научных работников, преподавателей, аспирантов и студентов университета за последние годы.

19-00

*Наука – живой организм,  
которым развивается истина.*

*А. И. Герцен*